

נצח ישראל - פרק ל"ז / מקורות נוספים

1. מאמרי הראי"ה (עמ' 94)

"ביום ההוא יגדל המספד בירושלים כמספד הדדרימון בבקעת מגדון... והנה, חז"ל אמרו שהספד זה יהיה על משיח בן יוסף שנהרג, וצריך להבין בכלל למה אנו צריכים לשני משיחים, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, והרי התכלית המכוון הוא שנשיא אחד יהיה לכולם, ודוד עבדי נשיא להם לעולם. אמנם כשם שיצר השי"ת באדם הגוף והנשמה, ולעומתם הכוחות הנוטים להחזיק קיום הגוף על מכונו לשכללו ולפתחו, וכן הכוחות המחזיקים כח הנשמה הרוחנית ומעדינים ומשכללים אותה, ותכלית השלמות הוא שיהיה הגוף חזק ואמיץ ומפותח כראוי, והנשמה בריאה וחזקה ומשוכללת, מושכת אחריה בכוחה האדיר את כל כוחות הגוף האמיצים והחזקים, לתכלית השכל הטוב והטהור, חפץ העליון ב"ה בעולמו, כן הכין בישראל ביחוד שני אלה הכוחות, הכח המקביל לערך הגוף האנושי, השוקק לטובת האומה במעמדה ושכלולה החומרי, שהוא הבסיס הנכון לכל התכניות הגדולות והקדושות שישראל מצויינים בהן, להיות עם קדוש לד' אלוקי ישראל, ולהיות גוי אחד בארץ לאור הגויים, והצד השני – עצם הכח לשכלול הרוחניות בעצמה. וההבדל שביניהם, שלהצד הראשון יש דוגמא בין כל עמי הארץ לישראל, כמו שאנו שווים להם בגופניות, כאשר האדם שווה בכח החיים שבר לאחד הבעלי חיים, והצד השני הוא העניין המתייחד לישראל עצמם, שעל זה נאמר "ד' בדד ינחנו ובגויים לא יתחשב", מצד תורת ד' והקדושה העליונה המיוחדת לישראל עם קדוש... ולולא שגרמו עוונות, וישראל מאסו במלכות בית דוד עד שנחלקה האומה, עשרת השבטים שאפרים שהוא כח יוסף בפני עצמו, ויהודה בפני עצמו, היה הכל מאוחד בכח אחד ע"י עץ יהודה שהיה כולל גם כן כוחו של יוסף, "ידבר עמים תחתינו ולאומים תחת רגלינו, יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה", וע"י קיבוץ ב' הכוחות יחדיו היו שניהם מתעלים, הכח החומרי היה מתעדן ומתקדש מצד קרבתו אל הקדושה המיוחדת לישראל, והכח הרוחני היה מתחזק ומתאמץ בכח חיים מלא ואדיר כדי לגלות הודו ותפארתו על ישראל, עד שקרני הודו היו מאירים גם כן על העולם כולו, וכמו שיהיה לעתיד לבוא, "והיה שורש ישי אשר עומד לנס עמים אליו גויים ידרושו והיתה מנוחתו כבוד", לא מלחמה בין שני כוחות מתנגדים כי אם מנוחה שלמה, שהוא הכבוד היותר עליון ונישא, אמנם, עוונותינו היטו אלה, שנתחלקה מלכות בית דוד, וכל אחד מן הכוחות השנים, שהיו ראויים להתאחד דוקא, התחיל להתפתח בפני עצמו, כאילו דבר אין לו עם משנהו, ומזה יצא מה שיצא להפסד כללי לשני העניינים בעוונותינו הרבים.

2. אורות (עמ' פ"ד)

מקובלים אנו שמרידה רוחנית תהיה בארץ ישראל ובישראל, בפרק שהתחלת תחיית האומה תתעורר לבא. השלווה הגשמית שתבוא לחלק מהאומה, אשר ידמו שכבר באו למטרתם כולה, תקטין את הנשמה, ויבואו ימים אשר תאמר אין בהם חפץ. השאיפה לאידיאלים נישאים וקדושים תחדל, וממילא ירד הרוח וישקע, עד אשר יבוא סער ויהפוך מהפכה, ויראה אז בעליל כי חוסן ישראל הוא בקודש עולמים, באור ד' ובתורתו, בחשק האורה הרוחנית, שהיא הגבורה הגמורה המנצחת את כל העולמים וכל כוחותיהם. הצורך למרידה זו, היא הנטייה לצד החומריות, שמוכרחת להיולד בכללות האומה בצורה תקיפה אחר אשר עברו פרקי שנים רבות, שנאפסו לגמרי מכלל האומה הצורך והאפשרות להתעסקות חומרית, וזאת הנטייה, כשתיולד – תדרוך בזעם ותחולל סופות, והם הם חבלי משיח אשר יבסמו את העולם כולו ע"י מכאוביהם.

3. אורות (עמ' ק"ס)

במשיח בן יוסף מתגלה התכונה של לאומיות ישראל מצד עצמם. אמנם התכלית האחרונה אינה התגדרות התייחדות הלאומיות בלבדה, כי אם השאיפה לאחד כל באי עולם למשפחה אחת, לקרוא כולם בשם ד', ואע"פ שזה צריך גם כן מרכז מיוחד, מכל מקום אין הכוונה כולה רק המרכז, כי אם פעולתו גם כן על הכלל הגדול. וכשצריך העולם לעבור ענין הלאומיות אל הכללות – צריכה להיות גם כן כעין הריסה אל הדברים שהושרשו מצד הלאומיות המצומצמת, שיש עמה המגרעות של אהבה פרטית יתרה. על כן עתיד משיח בן יוסף ליהרג, ומלכות אמיתית וקימת תהיה משיח בן דוד. וכשמידת הכוסף אל הטוב הכללי מגיעה לביטול ערכה של התייחדות הלאומיות, הנה עוד צעד אחד והרע יהיה מבוער גם כן מחיי היחידים, נמצא שביטול יצר הרע והריגת משיח בן יוסף קרובים הם בעניינם זה לזה.

4. מאמרי הראי"ה (עמ' 98)

והנה, בתור עקבא דמשיח בית יוסף, נתגלה חזיון הציונות בדורנו, הנוטה לצד הכללי ביותר, ומצד חסרון הכשרתו – אין הכוחות מתאחדים, להשכיל מעבר מזה איך שההכשר הכללי לישראל אינו כי אם בסיס ליסודו המיוחד, ועל כן צריך שתהיה ההנהגה מכוונת לתכלית ההתעלות המיוחדת, ולהיות מושפעת הרבה מהסגולה של יחידי הדור צדיקים וחכמי תורה, ולעומת זה ההכרה שהחפץ לחזוקם של ישראל והתנערותם בתור אומה חיה, עם כל צרכיה החומריים, שהוא דבר נכון כשמצטרף לכל התכונה הראויה, גרמה עד כה שלא הצליחה במעשיה, עד שחסרון ההצלחה גרם לסכסוכי דעות וריב אחים, שהלכו בדרך מסוכנה כזאת עד שהמנהיג הראשי נפל חלל מעוצר רעה ויגון. על כן ראוי לנו לשים אל לב, להשתדל לנטיית ההתאחדות של עץ יוסף ועץ יהודה, לשמוח בהתנערות חפץ החיים הבריאים, החומריים, המפעם בכלל באומה, ולדעת שהתכונה הזאת אינה תכליתם של ישראל, כי אם הכשר הגון כשיגודל על פי דרכו, וכשאינו מתנהל למטרת ההכנעה לצד הרוחני והשאיפה אליו, הלא ערכו נחשב כערך מלכות אפרים שנעשו "עוגה בלי הפוכה", מפני שעזבו "מקור מים חיים", ו"מצרים קראו, אשור הלכו".

5. אור החיים הקדוש (ויקרא י"ד, ט')

ובדרך רמז, תרמוז הפרשה על גלות ישראל, על דרך אומרם בס' הזוהר, כי אומות העולם לישראל הם בחינת הצרעת ... וציוה הכהן ולקח למטה שתי צפרים חיות טהורות הם ב' משיחים ונקרא צפור כי כן יתקנו נשמות העליונות כידוע, ועוד מצינו שיתקנה הגואל לצפור ... ומצינו שאמרו ז"ל ששני משיחי ישראל הם משיח בן אפרים ומשיח בן דוד ובתחילה יתגלה משיח בן אפרים וימות ואח"כ יתגלה משיח בן דוד וכנגד ב' אלו אמר ולקח למטה ב' צפרים חיות טהורות כל אלו הכינויים הם מעלות הקדושה, כידוע לידועי דעת ... ואמר "ושחט" כאן- רמז להריגת משיח בן אפרים כמאמרו ית' אל כלי חרס על מים חיים, פירוש: בשביל כפרת העם, פדיון נפשם, וכינה אותם כלי חרס על דרך "וייצר ה' את האדם עפר מן האדמה" - שהוא כלי חרס, והכוונה בזה: לצד שנשארו ככלי חרס, שעומד לשבירה, לצד גרעון התורה המתייחסת למים חיים, על סיבת מים חיים- שאין בישראל תורה, ועל זה תישחט הצפור האחת, גם באמצעות דבר זה ילבוש ה' בגדי נקם, הפך מידותיו הרחמים, ויעשה כלה לגוים המריעים. וממוצא דבר, אתה יודע שאם יהיה בהם תורה- לא ימות הצדיק, ותמצא שכתב האר"י ז"ל שצריך לכוון בתפילה הקבוע להתפלל על זה הצדיק שלא ימות, פירוש: כי באמצעות התפילה- יתרבה זכותו ויעמוד חי, ותבוטל גזירת מוות ממנו.